

שמיני חכ"ב שיחה ב'

סיום המשנה מדבר על התענוג הבלי גבולי שבא עי"ז שהאדם מגלה על ידי עבודתו שהוא בחינת יורש (שלכן נאמר "להנחיל"), שהוא מציאות אחת עם המוריש, והתענוג שלו הוא תענוג הבורא, שזה יכול להיות רק כשהאדם בטל במציאות ועובד מאהבה.

סיום הש"ס הוא בדיני טומאת אוכלין "חלות דבש מאמיתי מטמאין משום אוכל כו' אמר ר' יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא".

והנה הרמב"ם מפרש "חתם הדבר בגמול להודיע מתן שכרן של מצות". אך צריך להבין דלכאורה סיום המשנה מורה על תכלית העבודה - שהיא העבודה לשמה - ובפרט שלשון הפסוק הוא "אוהבי" שהוא ענין העבודה מאהבה, ואם כן מדוע מודגש השכר כשמדובר בתכלית העבודה?

והביאור: המדובר במשנתנו הוא על התענוג הבלי גבולי שבא עי"ז שהאדם מגלה על ידי עבודתו שהוא בחינת יורש (שלכן נאמר "להנחיל") - שהוא מציאות אחת עם המוריש, והתענוג שלו אינו תענוג הנברא אלא תענוג הבורא, שזה יכול להיות רק כשהאדם בטל במציאות ועובד מאהבה (משא"כ בסנהדרין ששם הלשון "עתיד הקב"ה ליתן", דמתנה הוא שכר העבודה - שכר גבולי לנברא).

וזהו הקשר להתחלת המשנה שמדברת על דבש, וכביאור המדרש שדבורים (ודבש) הוא ענין העבודה לשמה, "מה דבורה כל מה שמסגלת אינה מסגלת אלא לבעלה כך כל מה שישראל מסגלים מצות ומעשים טובים הם מסגלים לאביהם שבשמים". ובנוגע לדבש ישנה מחלוקת בית שמאי ובית הלל מתי נחשב אוכל, האם אזלין בתר בכח או בפועל. ויש לומר שהמחלוקת הוא שלבית שמאי הירידה למטה בפועל הוא רק עבור הקב"ה (דצריך להיות ירידה בפועל כדי למלא את כוונת הקב"ה), כי העילוי שנעשה בנשמה על ידי הירידה, ישנו בה על ידי שיש לה את הכח לירד למטה, ואם כן אינה צריכה לירד למטה בפועל בשביל העליה שלה. אך לבית הלל, שלשיטתם העיקר הוא הבפועל, הנה הירידה בפועל פועלת עליה גם לנשמה, ולכן צריך להדגיש שמכל מקום אין הנשמה עבודת בשביל עצמה (אף שישנו עליה גם לנשמה וכמרומז ב"אוצרותיהם"), אלא מפני שהיא בטלה לגמרי ועד שהיא מציאות אחת עם הקב"ה ("להנחיל").